

Příloha k protokolu o SZZ č.
Vysoká škola: Jihočeská univerzita v Č. Budějovicích
Filozofická fakulta
Ústav bohemistiky
Datum odevzdání posudku: 16.6. 2014

Jméno: Dagmar MATĚJKOVÁ
Obor: historie – bohemistika
Recenzent bakalářské práce:
doc. PhDr. Marie Janečková, CSc.

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Mluva v Jiraticích ve třech generacích

Dagmar Matějková zvolila téma své bakalářské práce z opravdového zájmu o mluvu místa, odkud pochází a kde žije. Nářeční podskupina, do níž Jiratice patří, je zvláštní tím, že se v ní prolínají nářeční rysy české i moravské a projevuje se také její okrajový charakter. Teoretické poznatky o nářečí, o jihovýchodočeské podskupině a taktéž metodologické poučení využila autorka účelně a tvůrčím způsobem. Materiálové zdroje získala přepisem řízených rozhovorů. Zaznamenala celkem šest obsáhlých promluv vždy od dvou zástupců ze tří generací. Přepis mluveného textu je velice náročný na čas, sledování příznakových rysů vyžaduje trpělivost, pozorné čtení a efektivní využití teoretických poznatků k aplikaci na živý jazykový materiál. Tyto schopnosti má autorka práce v plné míře.

Cíl své práce naznačila již v úvodu, chtěla zjistit, nakolik se v mluvě obyvatel Jiratic projevuje navrstvení moravských rysů na nářeční rysy české, jak to ve své studii *Nářečí přechodného pásu českomoravského* z roku 1960 uvádí Slavomír Utěšený. K výstižné charakteristice nářečních skupin a podskupin využila i dalších zdrojů (Bělič, Lamprecht, Bogoczová).

Rozvržení celé práce je příkladné. Nejprve si připravila přehled nářečních rysů přechodné podskupiny jihovýchodočeské. Ty pak srovnávala s rysy podskupiny střmor., jzč. a se základními rysy českých nářečí v užším smyslu. Tím si vytvořila pevnou základnu pro komparaci jevů.

V analytické části postupovala podle předem stanoveného plánu. Uspořádání konkrétních částí obsahujících nářeční rysy vychází vždy nejprve od obecně českých rysů, potom následují hláskoslovné a tvaroslovné rysy společné českému i moravskému území. Na ně navazují českomoravské rysy odlišné od obecné češtiny: krácení v infinitivech a v základu slov, vynechávání hlásek, projevy regresivní asimilace (*zhoda*), ale i jihočeská disimilace (*nej sem šel*), depalatalizace zájmen a příslovcí (*nekterej, nekam, tím, timto*) a méně zastoupené rysy (dloužení, protetické *h-*, slovesné tvary s *t', d'* (*háďet*), místy široká výslovnost *i* jako *y*). Výslovnost *mě* je značně rozkolísaná (*mj* i *mň*). V tvarosloví upozorňuje na slovesné tvary přičestí s *-l* po souhláске (*řekl, zmáčkli*), imperativ ve 2. os. pl. na *-ite*, ukazovací zájmeno *ten* v plurálu (*tejch, tejm v tejch*), tvary měkkých zájmen podle tvrdé deklinace. Zvláště vyčleňuje morfologizované jevy hláskoslovné povahy vedoucí ve svém důsledku ke sblížení tvrdé a měkké deklinace (*chvila, chvílu...*), totéž se děje u osobního zájmena *ona* (*ju, na ňu, s ňou*).

U každé generace posuzuje syntaktickou stránku promluvy, podává stručnou charakteristiku z hlediska komunikační situace a užití mluvenostních prostředků. Důležitým doplněním analýzy je slovníček lexikálních jednotek, mezi nimiž jsou cenné zvláště výrazy nářeční, regionální a výpůjčky z němčiny, které se ještě v mluvě obyvatel Jiratic uchovaly.

Autorka správně konstatuje, že z hlediska územního rozšíření je většina výrazů ze slovníčku moravského původu. Její závěry jsou přesvědčivé především proto, že jsou podloženy průkazným jazykovým materiálem.

Dagmar Matějková si při výkladu a hodnocení jevů vedla zdatně, a tak některé drobné nepřesnosti, které zde připomenu, jsou vzhledem k celkovému vynikajícímu výsledku irelevantní: např. na s. 27 (formulaci „jednotná koncovka *-í* u rodových zájmen i adjektiv ženského rodu“ uvést přesněji – ne „jako v celé české skupině“, ale „ve středočeské podskupině a v obecné češtině“); na s. 30 má být zachování rozdílu mezi tvary G, D a **L** sg. žen. rodu (ne V); překlep se omylem opakuje i na s. 85. Na s. 63 upozorňuji na nepřesný nadpis, nejde o „netypické skloňování pomnožných jmen“; na s. 74 *kór tet'* – psát zvlášť. Výrazy *kšandy*, *šnitlik* jsou také přejímky z němčiny jako *krajska*, *kutchan*, *loch* aj.

Práce D. Matějkové přesahuje rámec bakalářské práce nejen rozsahem, ale především svým obsahem a snahou o precizní analýzu jevů. Prokázala mimořádnou píli a její schopnost tvořivě zpracovat zvolené téma přinesla pozitivní výsledky.

Doporučuji práci k obhajobě.

Návrh na klasifikaci bakalářské práce: **výborně**

.....
podpis recenzenta bakalářské práce

V Českých Budějovicích dne 16. června 2014

Stupeň klasifikace:	☒ výborně	☐ velmi dobře	☐ dobře	☐ nevyhověl
---------------------	---	--------------------------------------	--------------------------------	------------------------------------

*) Nehodící se škrtněte